

Prevenција dišnih alergijskih bolesti

Retrospektivnom analizom distribucije alergijskih bolesti dišnog sustava i uređenja prostora u gradu Vinkovcima, u periodu od 1995. do 2005. godine, utvrđena je povezanost sadnje alergijskog bilja i porasta incidencije alergijskog rinitisa i alergijske astme, posebno među dječjom populacijom (od 5 do 14 godina). Istraživanje je proveo Grad Vinkovci, Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša u suradnji s Domom zdravlja Vinkovci, Hrvatskom mrežom zdravih gradova, Školom narodnog zdravlja *Andrija Štampar* Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Institutom za medicinska istraživanja i medicinu rada iz Zagreba.

U istraživanju su, uz pomoć timova Doma zdravlja Vinkovci, utvrđeni novooboljeli od alergijskog rinitisa i alergijske astme u navedenom razdoblju. Kroz dnevnik sadnje nasada utvrđeno je koji su nasadi sađeni i gdje. Sve je nanoseno na katastarsku podlogu i preklapljeno u programu „Autocad“. Preklapanjem karata i podataka dobila se distribucija novooboljelih. Pokazalo se da je na lokacijama koje su imale u okućnici i javnom prostoru nealergene vrste, voćke (kruške, šljive, jabuke), cvijeće, salatu i sl. (uglavnom ruralni dio grada Vinkovaca), incidencija alergijskih bolesti dišnog sustava u promatranom razdoblju bila manja. Kroz uključivanje mjera prevencije u dokumente prostornog uređenja (npr. planiranje prometnica u pravcu ruže vjetrova i osiguranja provjetrenost, preporuka za uređenje okoliša s biljnim vrstama koje se oprašuju kukcima) te kroz komunalno gospodarstvo i uređenje (sađenje novih nasada bez alergene peludi koji se oprašuju kukcima i imaju cvijet), košnjom trave i korova prije cvjetanja (izrada katastra nasada i uspostava peludnih kalendara) prevenira se nastanak alergijskih dišnih bolesti i smanjuje izloženost alergenima.

Prilikom realizacije projekta svaki od partnera uključuje se u aktivnosti iz svog područja djelovanja. Grad Vinkovci, Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša i Upravni odjel za komunalno gospodarstvo i uređenje grada kroz urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo i uređenje, očuvanje i unapređenje prostora (npr. izmjene i dopune Prostornog plana uređenja grada u koji su uključene mjere prevencije sadnje alergenih nasada, kroz Plan gospodarenja otpadom - onečišćenje zraka s listom alergenih vrsta, itd.). Prosvjeta provodi svoj dio aktivnosti kroz školske programe kao

npr. uključivanje u program edukacije u poljoprivredne i šumarske škole te škole tehničkih/građevinskih i zdravstvenih usmjerenja. Uključene su i strukovne tvrtke i koncesionari za održavanje i formiranje nasada, a provodi se i edukacija stanovništva na razini mjesnih odbora te stalna promocija teme kroz publikacije i lokalne medije.

Prevenција alergijskih dišnih bolesti (alergijskog rinitisa i alergijske astme) uređenjem okoliša nasadima s nealergenom peludi te košnjom trave i korova prije cvjetanja (izrada peludnog kalendara) od izuzetne je važnosti jer se procjenjuje da više od 500 milijuna ljudi širom svijeta boluje od alergijskog rinitisa, koji je u općoj populaciji Europe prisutan kod oko 25% stanovnika, dok od astme boluje više od 300 milijuna ljudi u svijetu. Prevalencija je u porastu, bolest se ne može izliječiti, oboljelima se povećavaju troškovi života, a istovremeno zbog bolesti izostaju s posla, škole i sl. čime se narušava gospodarski, društveni i kulturni život zajednice. Incidencija se povećava sa stupnjem urbanizacije i usvajanjem suvremenog, tzv. zapadnog načina života, a postoje predviđanja da će postotak urbanog stanovništva narasti s oko 45% na 59% do 2025. godine.

Osim unapređenja kvalitete života oboljelih i njihovih obitelji te cjelokupne zajednice, posebni ciljevi projekta su i smanjenje izostanka s posla i iz škole, smanjenje troškova liječenja te primjena zdravog urbanog planiranja naročito u dijelu higijenskog i komunalno-infrastrukturnog uređenja

što uključuje uvažavanje insolacije u zgradarstvu, orijentacije prometnica u pravcu ruže vjetrova, uređenje okoliša nasadima s nealergenom peludi te košnjom trave i korova prije cvjetanja (izrada katastra nasada i uspostava peludnih kalendara) prevenciju nastanka i smanjenja izloženosti alergenima.

Intervencijom se želi postići očuvanje zdravlja bez ili s minimalnim dodatnim ulaganjem, unapređenje kvalitete života i smanjenje troškova života, uključivanje mjera prevencije u dokumente prostornog uređenja, ali i smanjenje novih slučajeva oboljenja. Projekt je namijenjen svim dobnim skupinama i za oba spola, a nositelji intervencije su Grad Vinkovci, Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša i Upravni odjel za komunalno gospodarstvo i uređenje grada, Zavod za javno zdravstvo Vukovarsko-srijemske županije, Dom zdravlja Vinkovci i Cvječarstvo, d.o.o. Vinkovci. Još ne postoji sustavna šira strategija primjene mjera prevencije incidencije alergijskih bolesti dišnog sustava, koje kao i etiologija nastanka još nisu u cijelosti istražene. Važno je i uključivanje edukacije u Sajam zdravlja, promocija kroz znanstvene publikacije ali i lokalne medije. Model je u cijelosti primjenjiv u drugim sredinama i na drugim populacijama.

Mandica Sanković

Grad Vinkovci, Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša
mandica.sankovic@gmail.com

